

Genoveva Preda

SERTARUL CU AMINTIRI

Cuvânt-înnate de Alina Ioniță

Editura Cartex

Cuprins

Cuvânt înainte	5
<i>Cum a ajuns fetița de la Filipești actriță</i>	9
<i>Destinul unui actor se poate schimba într-o clipă</i>	15
<i>Începutul carierei în teatru</i>	25
<i>Festivalul Internațional de Film de la Karlovy Vary (1957)</i>	33
<i>Primul angajament ca actriță în București:</i>	
<i>Teatrul Giulești (1957 – 1960)</i>	39
<i>Mutarea mea la Teatrul pentru Tineret și Copii</i>	
<i>din București (1960 – 1965)</i>	47
<i>Activitatea la Teatrul pentru Copii „Ion Creangă”</i>	
<i>din București (1965 – 1990)</i>	55
<i>Teatrul „Excelsior” din București (1990 – 1995)</i>	86
<i>Turnee prin lume</i>	90
<i>Primii pași spre Franța ca artist independent</i>	133
<i>Hotărâre-fulger</i>	152
<i>A doua tinerețe</i>	153
<i>Cum s-a născut prietenia mea cu Irina Mavrodin.</i>	
<i>Aventura Cioran (1995)</i>	183
<i>Centenarul Cioran</i>	248
<i>De ziua lui Eminescu la el acasă</i>	257
<i>Poate un cititor se întreabă</i>	261
<i>Cum își construiește un actor rolul</i>	263
<i>La revedere, cititorule!</i>	265

Cum a ajuns fetița de la Filipești actriță

Începutul drumului meu în lumea artei îl întrezăresc în copilărie. M-am născut în perioada interbelică, într-o zi de iarnă, la sfârșitul anului 1933, într-un sat mic, mic, Filipești, pe malul Oituzului. Părinții mei erau învățători. În afară de orele de curs, ei organizau multe serbări și chiar montau piese de teatru, care se țineau, adeseori, chiar în grădina cu flori și cu pomi roditori din jurul școlii. Mama era regizorul și făcea și costumele, iar tata construia decorul și cânta la vioară când era nevoie de un acompaniament muzical.

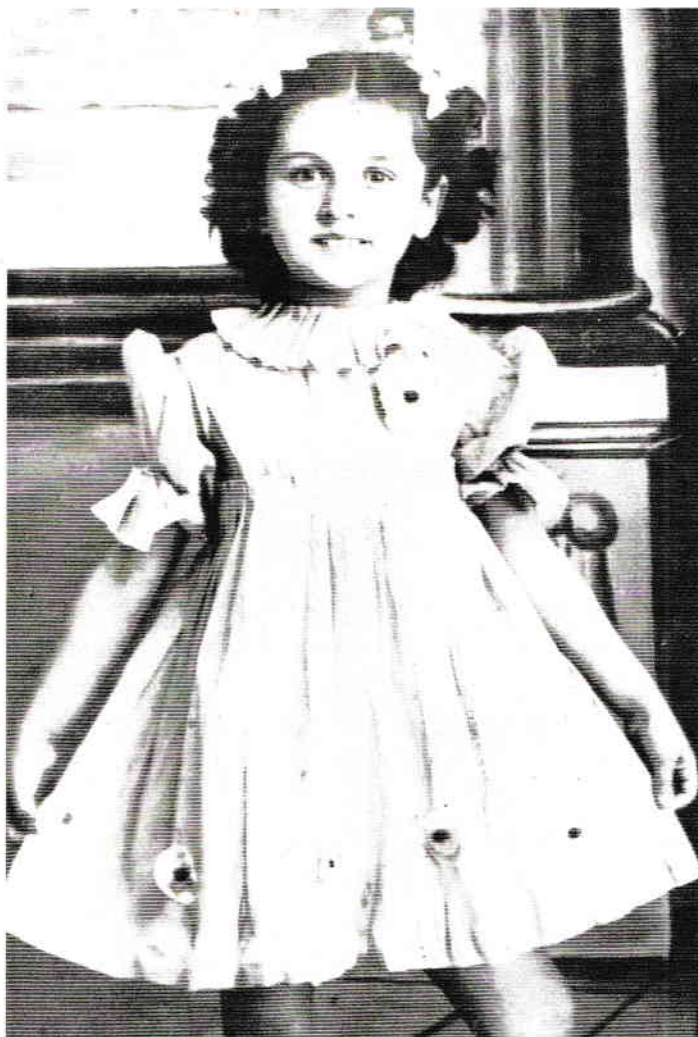
Primul rol pe care l-am jucat, când aveam cinci ani și jumătate, a fost cel al unei flori de măceș. De fapt, era o figurație, nu aveam replici; în schimb, mă legănam în bătaia unui vânt imaginar...

Rolul principal îl juca un băiețel, Ion Bursuc. Era foc de talentat, dar, din păcate, n-a făcut o carieră în teatru, ci a ajuns chelner prin București. În schimb, mica floare de măceș a ajuns actriță...

Cu acest spectacol am plecat și în satele vecine în turneu: la Onești, la Bogdănești. Micii actori, împreună cu părinții mei, cu tot calabalâcul, adică cu decor și costume, plecam la drum în căruța lui nea Zarzu, trasă de un cal. Pe atunci nu-mi trecea prin minte că acest episod era, de fapt, un preambul al unei vieți închinată cu totul scenei și că, în timp, voi călători cu avioanele peste mări și țări, că voi ajunge în Canada, Japonia, Franța, Italia și în atâtea alte țări.

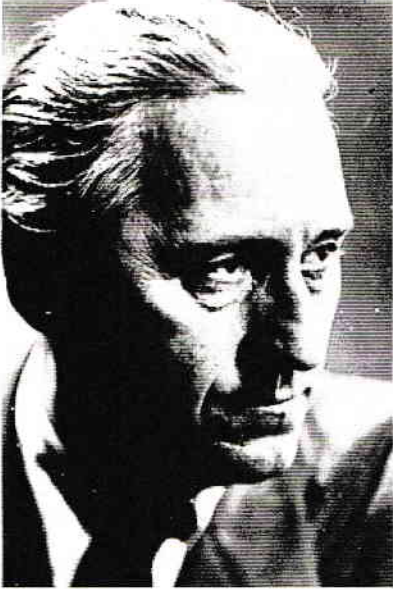

*Genoveva Preda, împreună cu părinții
și cu fratele său, Cornel*

*Genoveva Preda, la o serbare școlară, în primul său rol,
Micuța floare de măceș, la vârsta de 5 ani*

Anii treceau și, când eram în clasa a IV-a primară, ne-am mutat în oraș, la Bacău. Învățătoarea mea era doamna Botez, soția directorului Băncii Naționale. Erau prieteni cu marele compozitor și dirijor Theodor Rogalski, care, atunci când venea în orașul nostru și dădea concerte, era mereu în vizită la ei. Într-o zi, învățătoarea m-a chemat să recit o poezie chiar în fața maestrului.

*Compozitorul și dirijorul Theodor Rogalski,
primul care a intuit talentul Genovevei Preda*

Țin minte că totul s-a petrecut în grădină, sub un copac. Am spus *Acceleratul*, de George Topârceanu. Apoi, ei au băut cafeaua și au hotărât ca, în seara concertului, să apar și eu, ca o surpriză, în fața publicului. Îmbrăcată cu o rochiță frumoasă, marele muzician m-a luat de mână și m-a prezentat spectatorilor. Scena era luminată puternic... Simțeam liniștea sălii pentru prima dată în viață și, după o pauză care poate a fost cam lungă, dând emoții tuturor, am rostit clar primele vorbe. Era, de fapt, începutul destinului meu pe scenă... Nu știu cât de talentată le-am părut, dar publicul a aplaudat frenetic, plăcându-le surpriza făcută de reputatul dirijor. Cred că aveam zece ani atunci. Se striga „Bis, bis!”. Eu nu știam ce să fac. Atunci, maestrul Rogalski a venit lângă mine și mi-a spus să repet ultima strofă. Dar, fiind nespus de emoționată și simțind în plus dragostea spectatorilor, eu am spus din nou toată poezia. La ieșirea din Teatru, cineva mi-a cerut un autograf. Habar nu aveam ce era acela, așa că am răspuns politicoasă: „Îmi pare rău, nu am așa ceva”...

În timpul anilor de școală, după acest eveniment, jucam toate rolurile principale din piese. Am jucat chiar și Albă-ca-Zăpada, deși mie mi-ar fi plăcut mai mult să-l interpretez pe Mutulică, piticul cel mic.

Având și alte activități artistice, în ziarul local *Înainte* a apărut un articol despre mine și chiar și fotografia mea recitând. Spectacolul era dedicat copiilor orfani.

LBRIS

We know
books

O mențiune cu totul specială merită fetița Preda Genoveva, care a evidențiat un talent deosebit, stârnind ropote de aplauze din partea tuturor celor prezenți. Pentru munca depusă în reușita cămă frumoașă a 'meetingului', fetița Preda Genoveva a fost premiată cu un frumos cadou din partea Școlilor primare din Bacău.

Fetița aceasta are un glas cald, convingător. E atâta emoție sinceră zugrăvită în trăsăturile ei copilărești și atâta milă și înțelegere reflectă în ochii ei de copil inteligent, încât ascultând-o ai impresia că pe dinaintea ochilor îți trece cohorta nesfârșită de copii nenorociți, copii care nu-și trăiesc copilăria.

Fragmente de articol din ziarul local înainte

*Genoveva Preda, la vârsta de
10 ani, recitând poezia
Acceleratul*

Anii treceau și, la absolvirea liceului, în anul 1951, la Bacău, deși urmasem un profil teoretic, îmi plăcea matematica, în special geometria în spațiu, și visam să fiu arhitectă. Și totuși, amintirile din copilărie nu le uitasem încă. Mama, în special, ținea minte îndemnul lui Teodor Rogalski ca eu să devin actriță și m-a convins să dau examen la Institutul de Artă Cinematografică (IAC), ce avea sediul deasupra cinematografului Volga din București. M-am gândit să-mi încerc norocul, dar când am văzut ce fete frumoase și elegante candidau, mi-a trecut o clipă prin minte că n-am ce căuta acolo. Toate îmi păreau talentate și chiar vedete mari de cinema. Nimeni nu-mi dădea nicio atenție și mă gândeam să fug tocmai în momentul în care mi-am auzit numele strigat, așa că iată-mă în fața comisiei.

Nu cunoșteam pe nimeni. Un domn m-a întrebat de unde sunt. Avea accent moldovenesc, ca și mine, iar asta m-a binedispus. Am aflat mai târziu că era marele actor Constantin Ramadan, căruia i se acordase titlul onorific de artist al poporului. O doamnă distinsă din comisie mi-a spus: „*Imaginează-ți că ești mamă și ai un copil mușcat de un câine turbat... Fă ce crezi tu.*”

Am stat și m-am gândit câteva clipe. M-am așezat jos, pe parchet. Mi-am imaginat copilul bolnav, l-am luat în brațe și, disperată, am mers roată în jurul sălii, în drum spre un spital imaginar. Am dat copilul unui doctor, tot închipuit, și m-am așezat pe o bancă de lângă perete. Am început să aștept... să aștept cu sufletul la gură... Pauza a fost imensă, eu privind mereu spre ușa imaginară. La un moment dat, am simțit că se deschide, m-am îndreptat spre comisie și, printre lacrimi, am rostit: „*Trăiește!*”. Asta a fost tot.

Urcându-mă în tramvaiul 5, ca să plec acasă, am zărit-o pe distinsa doamnă, care nu era alta decât Marietta Sadova, mare actriță și regizoare. Am salutat-o, iar ea m-a mângâiat pe păr și mi-a spus: „*Bravo, fetiço!*”.

Peste câteva zile, eram pe lista celor care reușiseră proba, alături de Amza Pellea, Draga Olteanu, Dana Comnea și alții.

Destinul unui actor se poate schimba într-o clipă

Bucuria mea a ținut doar până în luna ianuarie, când, tocmai la examenul de actorie, am căzut „cu brio”, luând nota patru. Am fost chemată la decanat și mi s-a spus că trebuie să mă gândesc să fac altceva în viață. Directorul m-a întrebat dacă mai am vreo pasiune. Ar fi trebuit să răspund: „Arhitectura”, dar am tăcut. Și pentru că un coleg al meu, Mihai Iacob, picase și el la actorie, dar fusese transferat la regie film, am rugat să se facă același lucru și cu mine, ca să nu rămân pe drumuri, promițând că la sfârșitul anului voi părăsi Institutul.

De fapt, mă gândeam să dau examen la Institutul de Teatru. Având note mari la celelalte materii, mi s-a aprobat să trec la clasa de regie, dar în sufletul meu eram nefericită, știind că, de fapt, am dat un examen prost și meritam nota patru. Eu eram de vină și am înțeles că un succes nu îl aduce în mod obligatoriu pe altul și că trebuie să arzi ca o flacără ca să reușești mereu. Nu eram supărată pe decizia profesorilor de la Institut, ci eram furioasă pe mine.

Așa am fost transferată la clasa de regie a profesorului Dinu Negreanu și am ajuns colegă cu viitorii regizori de film Mircea Mureșan, Mircea Drăgan, Mihai Iacob, Iva Mircea, Alexandru Boiangiu, Papița și alții... Și eu – intrusa.

Între timp, la Institutul nostru de Cinematografie venise de la Moscova regizorul de film Dmitri Vasiliev, pe post de consilier artistic.

Într-o zi, el a sosit în vizită la clasa noastră de regie cu Marietta Sadova. Ni s-a dat o temă: „ora de repaus în partizanat”. Noi trebuia să facem scenariul, regia și chiar să jucăm rolurile.

Genoveva Preda împreună cu colegii de la clasa de regie

Ne-am consultat între noi și am hotărât ca unul să-și curețe arma, altul să scrie o scrisoare, altul să își coase un nasture... Urma ca eu să fiu o țărăncuță care făcea legătura între ei și sat. Eram îndrăgostită de unul dintre partizani, îl căutam peste tot din priviri, dar el era plecat în misiune și, când s-a întors grupul, el nu mai era – fusese ucis. Vestea primită m-a făcut să mă retrag într-un colț și câteva lacrimi mi-au alunecat pe obraji.

Noi, studenții, am primit notă pentru scenariu, pentru regie și chiar pentru interpretare. Când s-a ajuns la mine, am primit nota zece și Vasiliev m-a întrebat: „Nu te-ai gândit niciodată să devii actriță?”. De teamă să nu izbucnesc în plâns, am fugit pe ușă până la ultimul etaj, fără să știu că a doua zi eram iarăși mutată la actorie. Sunt sigură că Marietta Sadova a avut și ea un cuvânt hotărâtor.

Eram puțini studenți în an, opt sau zece, iar multe dintre examene erau probe individuale, nu neapărat roluri într-o piesă în care să jucăm cu toții. Profesor la clasa de actorie era marele Mihai Popescu, actor care făcuse studii în Germania și în Anglia. Era un om de un mare rafinament. Când intra în Institut, era primul care saluta, scoțându-și pălăria, indiferent de rangul persoanei pe care o

întâlnea. El mi-a confirmat ideea că oamenii, cu cât sunt mai de valoare, cu atât sunt mai modești. Țin minte că, în calitate de pedagog, era foarte exigent. Când se întâmpla să întârzie vreun student la oră, nu-i făcea niciodată observație, dar nici nu lucra cu el. Era un mod de a-i transmite, prin tăcere, că această meserie impune o maximă seriozitate și că nu se poate face oricum, cu jumătăți de măsură.

Cât despre colegi, am fost foarte legată sufletește de unii dintre ei. Când, închizând ochii, mi-l amintesc pe Amza, îl văd pe scările institutului, sărind câte trei trepte și salutând-o pe portăreasă. Ca student și, apoi, ca actor, avea, în adevăratul sens al cuvântului, ceea ce se poate numi *har*. Aproape că aș putea spune că Institutul nici nu avea cum să-i mai cizeleze talentul: el era născut să fie actor. Stăteam toți cu gura căscată când interpreta ceva. Bunăoară, la orele de limba rusă, stârnea hazul prin faptul că el nu știa să spună decât o singură sintagmă: „Krasnaya Shapochka” – adică „Scufița Roșie”, însă repeta la nesfârșit acest lucru, pe tonalități diferite, încât ai fi zis că e o poveste întregă.

Dar el nu numai că avea un farmec inegalabil, un har al spontaneității, al improvizației pline de naturalețe, intrând cu trup și suflet în rol și făcând ca acestea să pară că sunt cu totul parte din natura lui, ci avea și un caracter deosebit, o morală de nezdruccinat; nu era omul care să facă compromisuri. Pentru asta, era foarte multă simpatie între noi doi.

Iar Draga era o nebulă! Și ea era maestră în improvizație. Lipsea însă de la foarte multe cursuri și chiar de la examene. Cu toate astea, cunoscându-i talentul, profesorii erau cei care se țineau după ea, de teamă să nu o piardă ca actriță. Avea un umor cu totul extraordinar. Te tăvăleai de răs când intra în pielea unui personaj. Odată și-a pus un șal și a interpretat spontan Chirița; fără teamă, fără emoții. În timp, după cum se știe, acesta a devenit rolul său emblematic.

Au fost talente mari între studenții din anul nostru. Și Dana Comnea se cuvine a fi amintită printre acestea. Cu ea m-am întâlnit mai târziu la Teatrul din Galați. Gândindu-mă însă la ea, mă cuprinde un aer de melancolie, căci am sentimentul că n-am văzut nicicând o persoană mai frumoasă și mai nefericită.

Să revin pentru o clipă la Mihai Popescu: din păcate, fiind bolnav, venea din ce în ce mai rar la ore și într-o zi chiar s-a stins. Catedra rămânând vacantă, a venit profesor, spre marea mea surpriză și bucurie, chiar Dmitri Vasiliev. Era o fericire pentru sufletul meu! În anul acela a lucrat cu mine rolul Mitrea Cocor, copil, după romanul lui Sadoveanu.

Când repetam, săream prin bălți imaginare și mă feream să nu mă ciupească un gânsac. Știam din satul meu, din copilărie, toate năzdrăvăniile pe care le-am reînviat în acest rol, pentru care am primit la examen nota zece.

Profesorii Genovevei Preda în anii de studenție la Institutul de Artă Cinematografică (1951 – 1955): actrița și regizoarea Marietta Sadova, directorul de film Dmitri Vasiliev (mijloc), actorul Mihai Popescu (jos)